

EU-landen weten zelf wat goed voor hen is

SAMMY VAN TUYLL
was in de jaren negentig raadadviseur van de Europese Commissie.

BEGROTINGSCOMMISSARIS

Het is te hopen dat Nederland in Europa geen navolging krijgt met zijn pleidooi voor een begrotingscommissaris. Iedere lidstaat met een wakker electoraat kan de eigen belangen het best zelf behartigen, en dient daarmee ook Europa.

Premier Rutte zei dat op de EU-top van afgelopen week-einde de Nederlandse wens voor een aparte begrotingscommissaris 'op de agenda is gezet'. Te hopen valt dat het daarbij blijft en dat de andere landen deze onzin niet gaan overnemen. Het standpunt van de Nederlandse regering is niet goed doordacht en niet in het belang van Nederland. Zo pleit minister Verhagen in *de Volkskrant* van 17 oktober voor een vergaande overdracht van bevoegdheden aan Brussel. Dat heeft verstrekkende gevolgen, onder meer dat Brussel straks mag bepalen dat wij onze hypotheekrenteaftrek moeten afschaffen. De Kamer steunt de plannen van de regering, zonder te beseffen wat de gevolgen zijn.

Verhagen stelt dat het niet alleen van belang is dat landen een gezonde begroting hebben, maar ook een gezonde economie. Dat is op zich winst, want veel te lang is eenzijdig gefocust op het nastreven van een gezonde begroting. Dat is ook een van de gebreken van het Groei- en Stabiliteitspact. Zie de voorbeelden van Spanje en Ierland, die ondanks een gezonde begroting toch in de problemen zijn gekomen.

Voor ieder land is het van belang dat de economie en de begroting duurzaam gezond zijn. Als dat niet zo is, heeft dat zijn weerslag op de omringende landen. Als er geen monetaire unie is, gaat dat effect vooral via de wisselkoers, en lopen beleggers het risico dat hun beleggingen in waarde dalen. In een monetaire unie bestaat onder andere, zoals nu, het risico dat een land insolvent kan

worden (niet in staat om aan de betalingsverplichtingen te voldoen). In beide gevallen zijn er zogenoemde spillovers - overloopeffecten - maar in een monetaire unie hebben deze andere gevolgen.

Vanwege deze spillovers wil Verhagen Europa verantwoordelijk stellen voor het toezicht op het economisch beleid in alle landen van de eurozone. Dat is een vergaande stap, en de vraag is of dat wel nodig is. Het gaat er daarbij om wie verantwoordelijk is voor het toezicht op het economisch beleid van een land. Er zijn hierbij twee benaderingen: een ge-centraliseerde en een decentrale benadering.

Zoals gezegd, is het in het belang van ieder land om een gezonde economie en een gezonde begroting te hebben. Dat is in het belang van de inwoners en de ondernemingen van het land zelf. Maar ook de beleggers in de nationale schuld zijn belanghebbenden. Zij schatten het risico van hun beleggingen in en vragen een daarmee overeenkomstige opslag op de rente.

Als crisis vanuit Brussel wordt bestreden, zal afkeer van Europa verder toenemen

In de centrale benadering van Verhagen zadel je Brussel op met allerlei bevoegdheden om in te grijpen in het economisch beleid van de lidstaten. Dat houdt onder meer in dat je indicatoren moet vaststellen en regels moet afspreken hoe je met bepaalde ontwikkelingen omgaat. Het nadeel daarbij is dat je allerlei situaties tevoren moet inschatten en dat je daarmee het economisch beleid heel rigide kunt maken. Het is dan veel lastiger voor een land om naar eigen inzicht flexibel op een economische ontwikkeling in te spelen.

Landen die zich naar het oordeel van de Commissie - of van de Raad - niet aan de rigide regels houden, kunnen allerlei sancties krijgen die bovendien averechts kunnen werken. Deze sancties kunnen vanwege de complexiteit van de materie niet automatisch worden opgelegd en

zullen altijd aan politieke besluitvorming onderhevig zijn. Gelet op de gebrekkige democratische legitimiteit van de Europese Unie is dit geen aantrekkelijk perspectief. Daarbij zij bedacht dat het makkelijker is om sancties aan kleinere lidstaten als Nederland op te leggen dan aan de grotere lidstaten, die meer politieke druk kunnen uitoefenen.

In de decentrale benadering volstaat het om de eigen verantwoordelijkheid van iedere lidstaat voor zijn economisch beleid te benadrukken. Als het beleid in een land ontspoord, zullen de kiezers en de beleggers aan de bel trekken.

Uit de huidige crisis zou je kunnen afleiden dat een decentrale benadering niet werkt. Dat komt doordat met name beleggers de risico's niet goed ingeschat hebben, mede door onervarenheid met de werking van de monetaire unie. Het is daarom van belang naar mechanismen te zoeken die de risicoperceptie van beleggers versterken. Dat kan bijvoorbeeld door landen te verplichten een deel van de schuld als achtergestelde leningen uit te geven.

Ook andere mechanismen kunnen de signaalfunctie naar de kiezers en de beleggers versterken. Zo mogen kiezers en beleggers in staat worden geacht toezicht te houden op het economisch beleid. Deze vorm van toezicht werkt directer en kan flexibeler inspelen op de behoeften van het land.

In de brief die Verhagen samen met zijn collega De Jager op 17 oktober aan de Tweede Kamer heeft gestuurd, geeft hij een aantal indicatoren voor een centraal toezicht op het economisch beleid. Voor Nederland is op dit moment onder meer de schuld van de private sector een onevenwichtigheid die tot ingrijpen zou noodzaken. Die heeft regelrecht te maken met de hypotheekrenteaftrek. Als de voorstellen van Verhagen al van kracht waren, zou Europa ons nu kunnen dwingen de hypotheekrenteaftrek af te schaffen op straffe van sancties. Het zou goed zijn als Verhagen dat er bij zou vermelden.

Op dit moment is de tendens om voor de ge-centraliseerde variant te kiezen. Dat leidt tot meer bureaucratie en een verregaande afstand van bevoegdheden aan Europa, zonder voldoende democratische legitimiteit. Daarmee zal de afkeer van Europa alleen maar toenemen. Met de voorstellen die nu ter tafel liggen, dreigt Europa nog verder in het bureaucratisch moeras weg te zinken.